

NAPSUGÁR 10

2006. OKTÓBER

GYERMEKIRODALMI LAP • L. ÉVFOLYAM 574. SZÁM

Levelet ontó október...

Bethlen Gábor
1580 – 1629

MÉHES GYÖRGY

A NAGYÚR

Bethlen Gábor fejedelem gondterhelten nézett ki az ónkarikás ablakon, de földerült az arca, mikor a palota kapujában feltűnt egy sötét köpönyegbe burkolt, hajlott férfi.

– László mestert azonnal vezessék elém – fordult titkárához a fejedelem.

Abban a pillanatban patkócsattogás hallatszott. Délceg fiatalember lovagolt be paripáján a gyulafehérvári fejedelmi palota udvarára.

László mester félreugrott, és kiejtette kezéből a papírgöngyöleget. A paripa megrémült a szerteszét szálló papírlapoktól, felágaskodott, és levetette lovasát. Az ifjú arcát düh torzította el, fölemelte lovaglókorbácsát, és végigvágott vele László mesteren.

Bethlen Gábor összehúzta szemöldökét.

– Vezessék elém az úrfit is.

Öt percbe sem telt, s a fejedelem előtt állt a délceg ifjú meg László mester. A prémes, aranyos mentéjű ifjú arca még mindig vöröslött az indulattól, a mester sápadt volt a megaláztatástól. Homlokán a korbácsütés nyoma vöröslött.

– Ki vagy? – kérdezte a fejedelem az ifjútól.

– Kelepcsényi Adalfréd, nagyságod szolgálatjára – hajtott az büszkén fejet.

Elhallgatott. Tudta: többre nincs szükség. Ki ne ismerné Kelepcsény és a környező tizenhét falu urát, meg annak egyetlen örökösét.

– Másmilyennek vártam bemutatkozását – mondta szárazon a fejedelem.

– Nagyságos fejedelem, ez a fickó utamat állta – kesztyűjével László mester felé intett megvetőleg –, mikor éppen nagyságodhoz siettem.

– Az én udvaromban tilos korbácsot emelni még a kutyákra is, nemhogy emberre. Hát még olyan illusztris személyre, mint az én udvari tipográfusom és betűmetszőm.

Kezét nyújtotta László mesternek, aki mélyen meghajolva fogadta a fejedelmi kegyet.

– Mutassa kegyelmed munkálkodása eredményét.

– Összesározódtak az ívek, nagyságos uram – rebegte a nyomdász.

– Megtisztogatjuk – szólt Bethlen Gábor, és saját fejedelmi tenyerével törölgette a sarat a frissen nyomtatott ívekről, aztán beszélgetésbe mélyedt a tipográfussal.

Kelepcsényi Adalfréd csak állt, állt, várt, de senki sem törődött vele. Egyre vörösebb lett, egyre gyakrabban nyelt, majd rekedten szólt:

– Elmehetek, nagyságos uram?

Nagy merészség, nagy indulat kellett ahhoz, hogy valaki kérdés nélkül szóljon Bethlen Gáborhoz. A fejedelem szemében tigrisvillanással pillantott reá:

– Várjon!

Volt ez is olyan, mint egy korbácsütés.

A gögös úrfi elnézhette, amint az ívek fölé hajolva vitáznak olyasmiről, amiből ő semmit sem ért. Mikor végeztek, a tipográfus indult volna, de a fejedelem visszaültette:

– Adalfréd úrfit édesapja azért küldte udvaromba, hogy elméjét és jellemét kicsiszoljuk, derék férfi váljék belőle. Úgy rendelem tehát, hogy a mai naptól fogva kegyelmednek, úrfi, az udvari tipográfia lesz az oskolája.

Az úrfi olyan arcot vágott, mint aki nem hisz a fülének. De a fejedelem tovább beszélt:

– Tanítója László mester lesz, aki Amszterdamban tanulta a filozófia és a teológia mellett a tipográfia nagyszerű tudományát. Engedelmesen és tisztelettel fogadja iránymutatását, mert bölcs és jó ember keze alá adtam. Kegyelmednek meg, László mester, ajánlom atyai jóindulatába e heves, de tán megcsillapodó vérű ifjút. Úrfi, fogja, vigye a mester után az íveket.

Kelepcsényi Alfréd, tizenhét falu és Kelepcsény várának örököse fejet hajtott, és remegő kézzel vette át a súlyos papirostekercset.

A fejedelem mindentudó tekintettel követte.

– Legyőzte indulatát – gondolta magában –, úgy látszik, esze is van, nemcsak forró vére. Meggondolatlan még, de ember lehet belőle.

Kegyesen intett, hogy elmehetnek.

Aztán az ablakból nézte, amint végigballag az udvaron a tipográfus, akinek elégtételt szolgáltatott, és a nemes úrfi, akit becsületre tanított.

Bethlen Gábor címere

Hadak útján

Októberben történt

1613 októberétől Bethlen Gábor lett Erdély fejedelme. 16 éves uralkodása alatt az ország „Tündérkert” lett, elkezdődött Erdély aranykora.

„Eszes, vitéz, kegyelmes, munkában fáradhatatlan, szegényen könyörülő. Mindkét hatalmas császárokat egyensúlyban tartja vala. Nem kereste a viszályt... csak akkor váltalta, amikor másként nem lehetett.”

(Kemény Zsigmond)

1761. október 2-án, 50 évi száműzetés után, utolsónak a bujdosók közül Rodostóban meghalt Mikes Kelemen. A zágoniak büszkén őrzik falujuk híres szülöttének emlékét. Rákóczi fejedelem hű íródeákja majd kamarása a később megtalált és irodalmi kincsünké vált *Törökországi levelek*ben mesélt a rodostói száműzetésről.

„Úgy szeretem már Rodostót, hogy nem felejtettem Zágont.”

„Ahol nincsen emberi reménység, ott vagyon az isteni segítség.”

1849. október 6-án a megtorló osztrák hatalom Aradon kivégezte a szabadságharc 13 honvédtábornokát, Budapesten pedig Batthyány Lajos miniszterelnököt.

Emlékezzünk rájuk kegyelettel: Aulich Lajos, Damjanich János, Desseffy Arisztid, Kiss Ernő, Knezich Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen-Westerburg Károly gróf, Nagy-Sándor József, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly gróf

50 évvel ezelőtt «meghasadt az égbolt, mert egy nép azt mondta: „Elég volt!”»

Márai Sándor az '56-os magyar forradalom lényegét sűríti versbe. „Magyarország a népek Krisztusa” volt: a világon elsőként, egyetlenként mert lázadni a szovjet hatalom, a kommunista rendszer ellen a szabadságért, a méltányos életért. Megfeszítették.

Munkás, földműves és értelmiségi, harcedzett férfiak, elszánt asszonyok, kislányok, egyetemisták és öregek – a magyar nép az egyik oldalon, több ezer orosz tank, agyú és bombázórepülő – egy zsarnok birodalom hadereje a másik oldalon.

Szabadság, tisztesség, méltóság – ez az '56-os magyar forradalom lényege, fénye, ereje.

Egységes, elszánt és tiszta volt a nemzet. Budapest vérezte és éhezett, de a halott hősök helyébe újak álltak, a betört kirakatokból semmi sem tűnt el, az utcán nyitott fedelű ládába gyűlt a pénz az árváknak, és nem kellett őrizni.

Ez a világ csodája volt. Nem tarthatott soká, mert az ellenfél sokkal erősebb volt, Nyugat cserben hagyott, és bent is akadtak árulók. Mégsem volt hiábavaló az áldozat. Mára megszűnt a zsarnoki rendszer, amely ellen a te néped lázadt fel elsőként.

Igyekezz méltó lenni '56 hőseihez.

„Feltépett sínek és torlaszok: fölöttük a szabadság lilomillata, ezerhétszázhárom, nyolcszáznegyvennyolc, és ötvenhat: egyszer minden száz évben talpra állunk kínzóink ellen; bármi történjék is, boldogság, hogy megérttem”...

(Faludy György)

**1703, 1848, 1956.
Kik a három
szabadságharc
vezéralakjai?**

Hallottatok a Corvin-közi srácokról? Nálatok alig nagyobb fiúk háromszor kényszerítették megállásra a fővárost ostromló, roppant orosz haderőt. Legyetek büszkék rájuk!

DONKÓ LÁSZLÓ
1956

Forradalmas idők,
felfénylő szabadság,
idegen katonák,
sortüzek, tankcsapdák.

Hős fegyverforgatók,
bús őszi halottak,
túlélők nem tudták,
mit hozhat a holnap.

Virágot, kopjafát,
békét, szabadságot?
Akik érte haltak,
nevük legyen áldott!

Levelet ontó október

TOLNA ÉVA

BÚCSÚ

Piros, sárga és
sok barna levél,
minden darabja
búcsúnak felér.

Üzeni az Ősz:
Már útban vagyok.
Magammal hozom
a bágyadt napot,
s testvéremet, ki
nem küld levelet,
csak zúzmarát szór,
havat, hideget.

Pásztor Delinke, Marosvásárhely

ZELK ZOLTÁN

NYÁR ÉS TÉL KÖZT

(Részlet)

Nyár és tél között úgy vándorol
Október, November,
mint a poros országúton
két szomorú ember.

Nyár mögöttük, tél előttük,
néha meg-megállnak,
s búcsút intenek a hervadt,
búslakodó tájnak.

Bartalis Linda, Marosvásárhely

Október száradó leveleket csörget,
rideg esők vernek gyökeret és törzset.
Fák odvába bújtak mókusok, madarak,
orkán s fagy versenyez: melyik ér hamarabb.

Simon Emil

NEMES NAGY ÁGNES

HULL A BODZA

A mi utcánk kicsi utca,
van benne egy hosszú bodza.
Ősz felé már hull a bodza,
kis bogyóját dobja, dobja.

Kis bogyóját dobja, dobja,
lila lesz az utca-hossza,
kiabál is Bandi bácsi,
az autóját szappanozza.

Nem gondolok semmi rosszra,
de örülök, drága bodza:
tarthatom a gumitömlőt,
míg az autót szappanozza.

Őszi fényes napsütésben,
vítól fényes járdaszélen
szappanozza és lemossa –
hull a bodza,
hull a bodza.

Kátai Anita, Marosvásárhely

KÁNYÁDI SÁNDOR

ŐSZ

Reszket a Küküllő,
sovány, hórihorgas;
félő, hogy egy kortyra
kiinná a szarvas.

Kiálló kövek közt
kering, citerázgat;
üggyel-bajjal tudja
átfolyni a gátat.

Biztatgatja a nap,
rég jó barátja:
sugarait olykor
belé-belémártja.

S amikor elfárad,
szíves vontatónak
a fűrge halacszkák
elébe fogóznak.

S a parti fűzfák is
mind előredőlnek,
mutatják az utat
a vén Küküllőnek.

Nagy Ádám, Szilágysomlyó

LÁSZLÓ NOÉMI

PUSZTVULÁS

Köd ül a réten, köd ül az ágon,
köd ül az alvó szalmaszálon.
Lángol az erdő, levél a szikra,
hangtalan röpken. A szélen a fák
olyanok, mint a bomlott virág:
már nem vigyáznak szirmaikra.

Omlik a sárga, száll a vörös,
lombhullás: villogó, dús, ösztönös;
tűzben olvadó rézarany álom.
Forró enyészet omlik a tájon,
mintha azt hinné mindegyik ág:
egy nap, egy óra, egy perc a világ.

Ursu Laura, Visa

ŐSZ SZELE ZÜMMÖG

GRYLLUS VILMOS – SZILÁGYI DOMOKOS

Ősz sze-le züm-mög, a-lu-szik a nyár már,
A-lu-hat-nál, fa-le-vél, ha-le-szál-lál.
A-lu-hatsz, fa-le-vél, be-ta-kar a tél,
Reg-gel a ka-ca-gás az e-ge-kig ér.

MINDSZENT HAVA

Mindszent hava, őszhó,
Fűszálon dérgyöngy, csillanó,
Levelek hullnak, hulldogálnak,
Fújnak a szelek, nem fújdogálnak.

Kicsik és nagyok szőlőt szednek,
Teréz névnapján szüretelnek,
Idehallatszik nevetésük,
Szorgalmuk tartós s jókedélyük.

Mindszent hava, október,
Nap fénye avarban hever,
Megmozdul, lásd, rebben a szárnya,
Fölszáll egy hajlott dióágra.

TAKÁTS GYULA

Szüreti vers

Szüretelnek, énekelnek,
láttál-e már ennél szebbet?
Dió, rigó, mogyoró!
Mustal teli kiskancsó!
Sose láttam szebbet.

Akkora fűrt, alig bírom.
Egy fűrtből lesz akó borom.
Dió, rigó, mogyoró,
csak úgy nevet a kancsó,
az se látott ilyet.

Az öregnek aszú bor jár,
a gyerekek must csordogál.
Dió, rigó, mogyoró,
szüretelni, jaj, de jó.
Igyunk erre egyet!

A NAGYLÓZSI NÉMA SZÜRET

Népmonda

Szent László király egyik országlátó útjában elvetődött Sopron vármegye déli részére, a Sopron megyei besenyő utódok szép földjére is, ahol az urak nagy tisztességgel, a föld fiait kitörő lelkesedéssel fogadták.

Annál jobban feltűnt tehát a királynak és kíséretének, hogy Lózs községben nem jött senki eléjük, néma és kihalt volt a falu. A falu fölötti dombokon azonban annál élénkebb, annál pezsgőbb volt a sürgés-forgás. Ott volt a nép apraja-nagyja. Szüreteltek. Hanem az a szüret is szomorú és egészen hangtalan volt. Még a megszokott síp-és dudaszó is hiányzott, de még egy árva kurjantás sem árulta el, hogy tele mustos kádak és boroshordók közelében az ég egyik legszebb áldását aratják.

Ez a némaság ott a hegyen még jobban szöveget ütött a király fejébe. Hogy lehessen néma a szüret? Nem restellte a fáradságot, néhány úr kíséretében odalovagolt. És látja ám, hogy valamennyi szüretelőnek, még a gyermekeknek is fel van peckelve a szája, hogy egyetlen szemét se ízelhessék meg az édes szőlőnek. A földesúr rendelte így.

A király roppant haragra lobbant, és a kegyetlen, irigy, fösvény földesurat gazdáival, vincelléreivel és csőszeivel együtt nyomban békóba verette, szíjra fűzette.

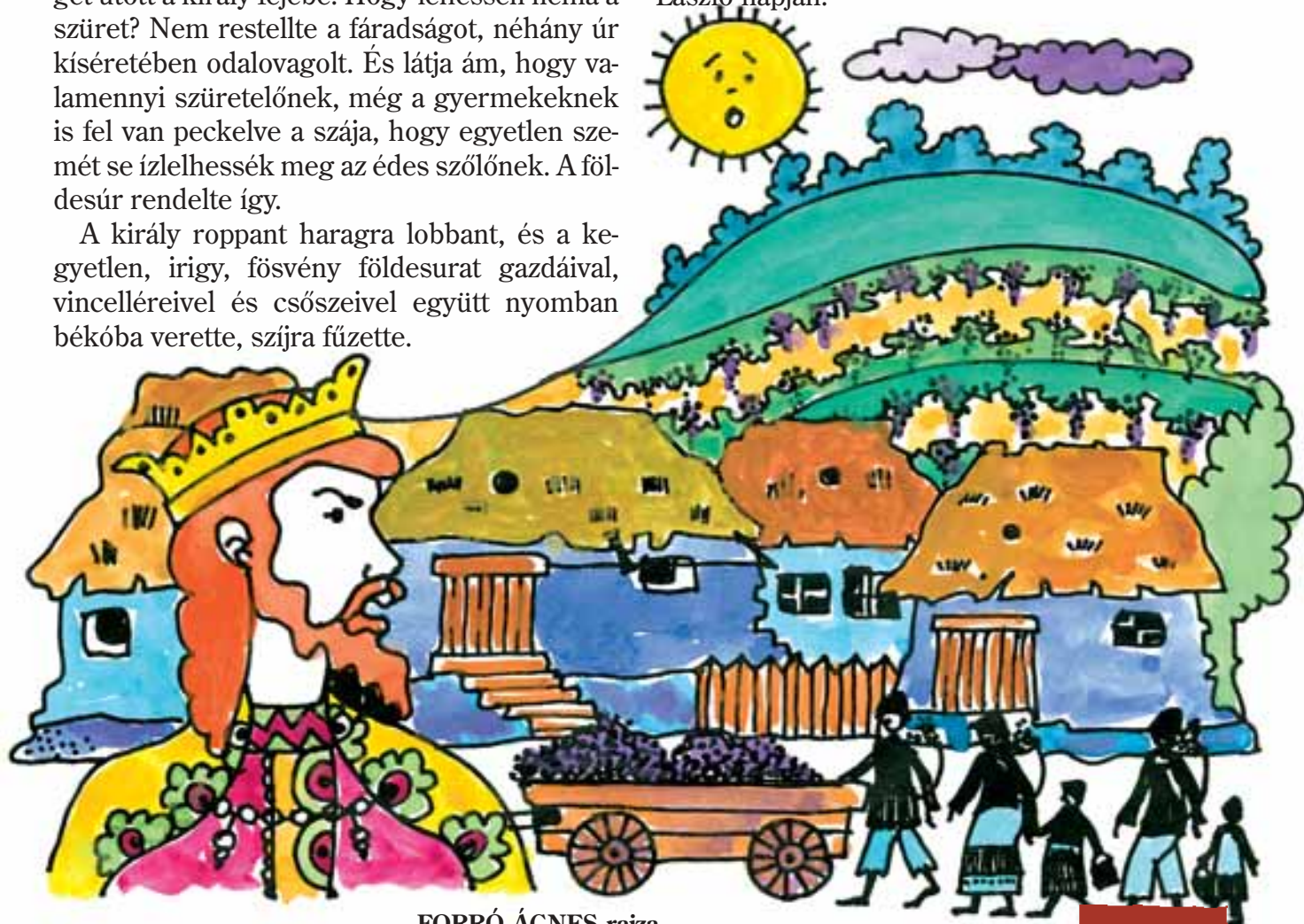
A vallatásnál kitént, hogy a telhetetlen, kapzsi földesúr nemcsak az édes szőlőgerezdet sajnálta népétől, de olyan embernyomorító kegyetlen volt velük szemben mindig, hogy halálos szomorúságában és nyomorúságában a nép a legborzalmasabb sorsban tengődött.

A földesúr parancsára vele egy húron pendültek bizalmas emberei is.

A cselédeknek később a király kemény büntetés után megkegyelmezett, de a földesurat bebörtönöztette, és halálra ítélte.

A gonosz földesúr rokonainak közbenjárására csak évek múltán, és igen súlyos váltságdíj árán szabadult börtönéből. A váltságdíjat a király a környék szegényei között osztotta ki, és a birtokainak nagy részétől is megfosztott földesurat arra kötelezte, hogy bűnei engesztelésére Szent István tiszteletére templomot építsen.

Meg is épült ez a templom, de abból is csak kápolna lett. Ott áll ma is a dombtetőn, lózsian a „Szentkíra'-kápolna”, amelyhez körmenetben zarándokol minden esztendőben messze környék népe Szent István meg Szent László napján.

FORRÓ ÁGNES rajza

KEREK EGY ESZTENDŐ Mindszent – Ősz – Magvető hava OKTÓBER

A régi római naptárban március az első hónap, így október a nyolcadik volt. Okto – latinul nyolcat jelent.

Többet mondanak számunkra a hónap magyar nevei. Ősz hava jelzi, hogy jól benne járunk az őszben. Az őszi Magvető elnevezés a hónap legfontosabb munkáját, a

jövő év kenyerét adó búza vetését jelenti. Mindszent hava Mindenszentek napjára utal, mely azoknak a szenteknek az ünnepe, akik név szerint nem értek bele a naptárba.

Ebben a hónapban két vidám népszokásról, a pásztorok „évvárójáról” és a szüretéről mesélek nektek.

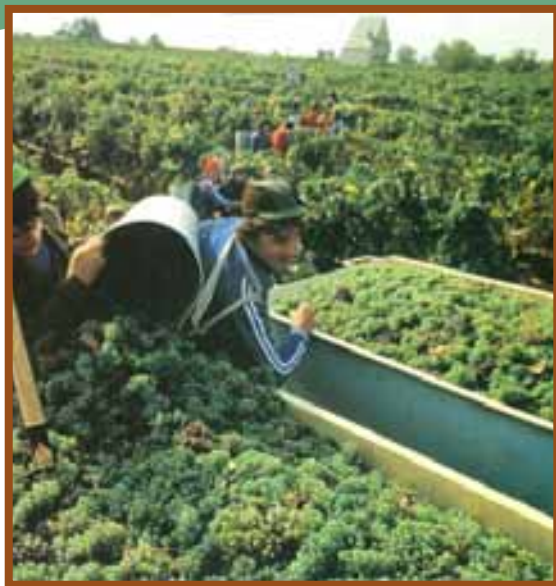
A Szent György napján kihajtott állatok Szent Mihály napján, szeptember 29-én kezdték a betakarodást. Október 20-ára, Vendel napjára, de legkésőbb 26-ára, Dömötör napjára a távoli legelőkről is megjöttek az állatok. A Dunántúlon inkább Vendelt, Kelet-Magyarországon és Erdélyben Dömötört tisztelték a pásztorok védőszentjeként. Ekkor a pásztorok elszámoltak a gondjukra bízott állatokról, megkapták bérüket, és új szerződést kötöttek. Erre utal a „juhászújév” kifejezés és a mondóka: *Dömötörre jár az idő, a gulyásnak számolni kő (kell)*. A pásztorok mulatsággal ünnepelték szolgálatuk végét. Ezen más foglalkozásúak nem vehettek részt, sőt egyes vidékeken az asszonyok sem. Az ő dolguk legfőbb a rétes sütés volt. Az ünnepi vacsora elmaradhatatlan birkapaprikását maguk a juhászok készítették. Volt, ahol három napig is eltartott a nagy eszem-iszom. Közben a gazdák vigyáztak a nyájra, hogy egyszer juhászai is kedvükre kimulathassák magukat. Nemhiába mondták a csak mulatozni szerető emberre: *„Neki minden nap Dömötör napja vagyon”*.

Bornemissza Gergő neve ugyan nem ezt sugallja, de a magyarok szeretik a bort, és értenek az elkészítéséhez. Híres bortermelő vidékeinken évszázadok óta a szüret a munkák koronája. Ellenében a szigorú, veritékes szántással, kapálással, aratással, a szüret nemcsak befejezőkor tartogat mulatságot.

GÖNCZ JÁNOS festménye (Szlovénia)

Maga a munka is ünneppé válik. Azzá teszi a sok ének, tréfa, sűrűn ürített poharak, a zene és a tánc. Mint annyi mást, ezt a munkát is kalákában végzik rokonok, barátok. Az asszonyok görbe késsel vágják a fürtöket, a férfiak puttonyba, cseberbe gyűjtve viszik a nagy kádakba. Régen tisztára mosott lábbal kitaposták, ma présekben kisajtolják a mustot. Ezután következik a szűrés, amiről az egész munka a nevét kapta.

Már a többnapos munka alatt megkezdődik a mulatság. A csőzpuskák eddig dézsmálókat riogattak, most a szüretelők kedvéért durrognak. Közeledik a lakodalmak ideje, nem csoda, hogy a szüreti dalok java része szerelmi vallomás, párosító vagy éppen leánybúcsúztató. Éneklük őket a szőlőhegyen, a szüretet lezáró ünnepi vacsorán és az egész falu közös mulatságán, a szüreti bálon. Ezt a bált még olyan vidékeken is megtartják, ahol nem terem szőlő. A lovas csőzlegények menetét maszkos felvonulók követik. Rögtönzött jeleneteken derül a bámészkodók serege. A szőlővel díszített sátorban ropják a táncot, a legények igyekeznek büntetés nélkül egy-egy fürtöt csenni a lányoknak, s mindenki kíváncsi, hogy ki nyeri majd meg a szerencsemalacot vagy a nagy kosár szőlőt.

A tokaji borvidéken a szüretelő férfiak katonának öltöztetett fabábut ültetnek egy hordóra, így köszöntik sorra a szőlősgazdákat, akik a hordóba bort öntenek. A bábut „bakhuszárnak” hívják. Nem kell sok fantázia hozzá, hogy ebben a névben Bacchusra ismerjünk, aki az ókori római hitvilágban a szőlő, a bor, a mulatozás istene.

Zsigmond Emese

4. Ferenc

A búza vetésére alkalmas „búzahét” vagy vetőhét.

8. Magyarok Nagyasszonya ünnepe

15. Teréz

Egerben, a Balatonon, Baranyában ekkor kezdik a szüretet.

18. Lukács

Mecsekalján a gesztenyeszüret, Pécsváradon a leányvásár napja.

20. Vendel

A pásztorok védőszentje.

21. Orsolya

A képosztaszedés napja. Ha szép az idő, enyhe lesz a tél.

26. Dömötör

Juhászujév, dömötörözés.

28. Simon

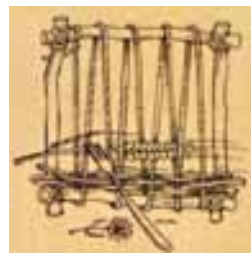
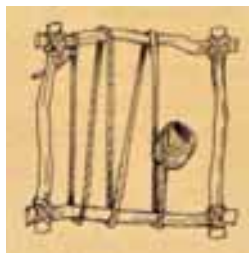
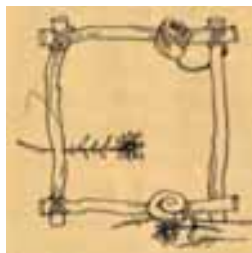
Hidegre fordul az idő.

*Itt vagyon már
Simon, Júdás,
Jaj, tenéked,
inges, gatyás!*

31. Reformáció ünnepe

**Majd télen ezt előveszem,
Ha hull a hó, nézegetem.**

Nemes Nagy Ágnes

Illatos, zizegő faliszőnyeg

Ágkeret a szövőszék, kendercérna a felvetőszál, széna, szalma, csuhé, gyékény, kalász, szalmavirág a keresztzszál, villa a borda. Csak óvatosan, hiszen törékeny a fonal!

Mák-játékok

Nyáron pipacstündér, ősszel csuhéruhás baba, levélpalástos gubókirály vagy turcsiorrú malacka, télen pici betlehem készül a mák virágából, gubójából.

Dió-játékok

Hajó

Öcsédnek egyszerűbb vitorlás csónakot, magadnak árbocos kalózhajót barkácsolhatsz a dióhéjból.

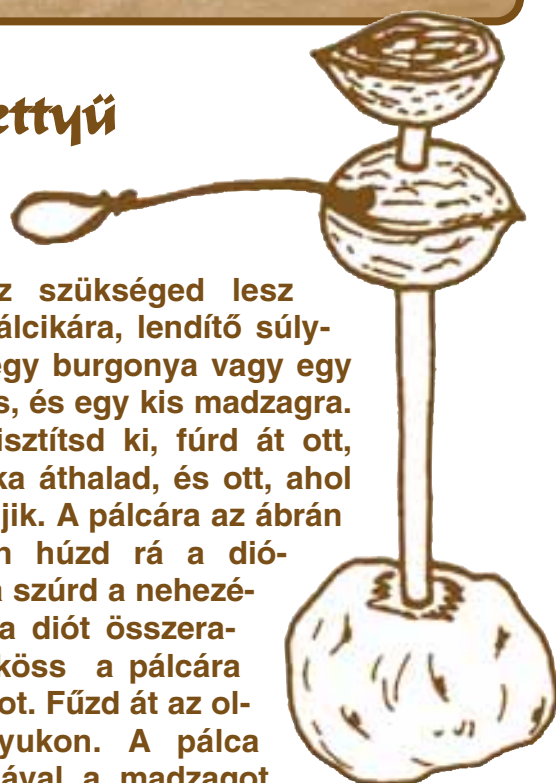
Figyeld a képeket!

Pörgettyű

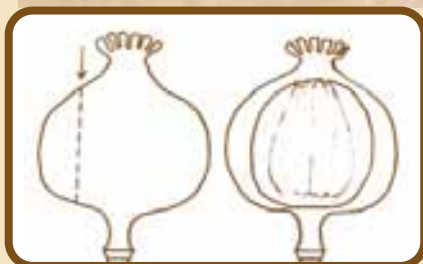
Készítéséhez szükséged lesz dióra, egy fapálcikára, lendítő súlyra, ami lehet egy burgonya vagy egy cső kukorica is, és egy kis madzagra. A fél diókat tisztítsd ki, fúrd át ott, ahol a fapálcika áthalad, és ott, ahol a madzag kibújik. A pálcára az ábrán látható módon húzd rá a dióhéjat, az aljára szúrd a neheze-

ket. Mielőtt a diót összeragasztod, köss a pálcára madzagot. Fűzd át az oldalsó lyukon. A pálcá forgatásával a madzagot tekerd fel, a végére köss hurkot, nehogy becsússzon a lyukon. Bal kezeden a diónál fogva tartsd a szerkezetet, a jobbal lendületesen húzd meg a madzagot, így a pörgettyű lendületbe jön, és „magától” forog.

Béka vagy pitypiritty

A dióhéjat kösd át madzaggal, dugj alá fapálcikát, és csavard meg. Lefektetve, a pálcikát pöcögtetve ugrik, felfordítva pengetheted, s finoman pittyeg.

Nagyobb mákgubóra vágj ablakot, rongyból, papírból vagy sógyurmából készíts pici Szent Családot, és ragaszd a mákbarlangba. Fenyőággal az ünnepi asztal díszé lesz.

TALÁLD KI!

Miután megfejtetted, könnyen párba rendezheted a rejtvényeket, és a pár nélküli kakukktojás is megkerül.

*

– Peti, már megint fél órát késtél az iskolából.

– Igaz, tanító néni, de édesanyám mindig azt mondja: „Tanulni soha nem késő!”

Bartha Melánia, Nagysármás

*

Egy kíváncsi csiga mászik felfele a jegenyefa törzsén. Egy év múlva elér a feléig. Akkor megcsúszik, és visszapottyan a földre.

– No lám csak! – mondja mérgesen. – Ez a vége a nagy sietségnek.

**Csergő Rebeka,
Gyergyószárhegy**

*

Peti egy kopasz embert lát az utcán, és felkiált:

– Nézd, anyu, a bácsi feje meztláb van!

*

– Hogy hívják a kínai cigarettaárust?

– Nincsencsakcsikk.

Kerekes Ferenc, Szalárd

*

– Anyu, kérsz még egy fagyit?

– Nem, kisfiam.

– Akkor most te kérdezz!

Kajtár Krisztina, Csíkdánfalva

*

– Hogy tanítja a varázsló úszni a pókot?

– Hókusz, pók, ússz!

**Bán Zsolt Csaba,
Felsőboldogfalva**

*

– Melyik állat élete a legvidámabb?

– A juhé!

Balla Edwin, Nagyvárád

*

Két faág beszélget:

– Miért vagy olyan szomorú, szomoszéd?

– Le vagyok törve...

Mészáros Imre, Borzont

① Szilágyi Kinga,
Marosvásárhely:

1. Valódi 2. Citrom
színe 3. Eb 4. Bön-
gész 5. Otthon 6. Éj-
szakai pihenés

1				
2				
3				
4				
5				
6				

④ Gorea Larisa,
Sepsiszentgyörgy:

1. Születési süte-
mény 2. Doktor 3.
Postás viszi 4. Forró
a beteg

1				
2				
3				
4				

⑦ Elekes Norbert,
Kolozsvár:

1. Téli csapadék 2.
Nem az 3. Libabe-
széd 4. Középen
győz! 5. Z! 6. Erdei
állat

1	
2	
3	
4	
5	
6	

② Nagy Hilda, Er-
dőszentgyörgy:

1. Tejtermék 2. Be-
cézett Ilona 3. Kicsi
ellentéte 4. Mama
párja 5. Kerek gyü-
mölcs

1			
2			
3			
4			
5			

⑤ Nagy Gréta, Ko-
lozsvár:

1. Semmikor 2. Be-
cézett Zoltán 3.
Nincs benne semmi
4. Illatos virág 5.
Rágcsáló 6. Becé-
zett Tamás

1			
2			
3			
4		ZS	
5			
6			

⑧ Vajda Boglárka,
Marosvásárhely:

1. Egyik szülő 2.
Felső végtag 3. Óra
méri

1		
2		
3		

⑨ Kiss Anna Ber-
nadett, Sepsiszent-
györgy:

1. Macska 2. Kora-
nyári gyümölcs 3. ...,
retek, mogoró 4. Be-
szél a kutya 5. Ilyen a
fű 6. Értékes fém

③ Kubinyi Regina,
Szatmárnémeti:

1. Szaglószer 2.
Égbolt színe 3. Hi-
deg évszak 4. Idő-
mérő 5. Paszuly 6.
Csapadék 7. Tesz,
pakol

1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

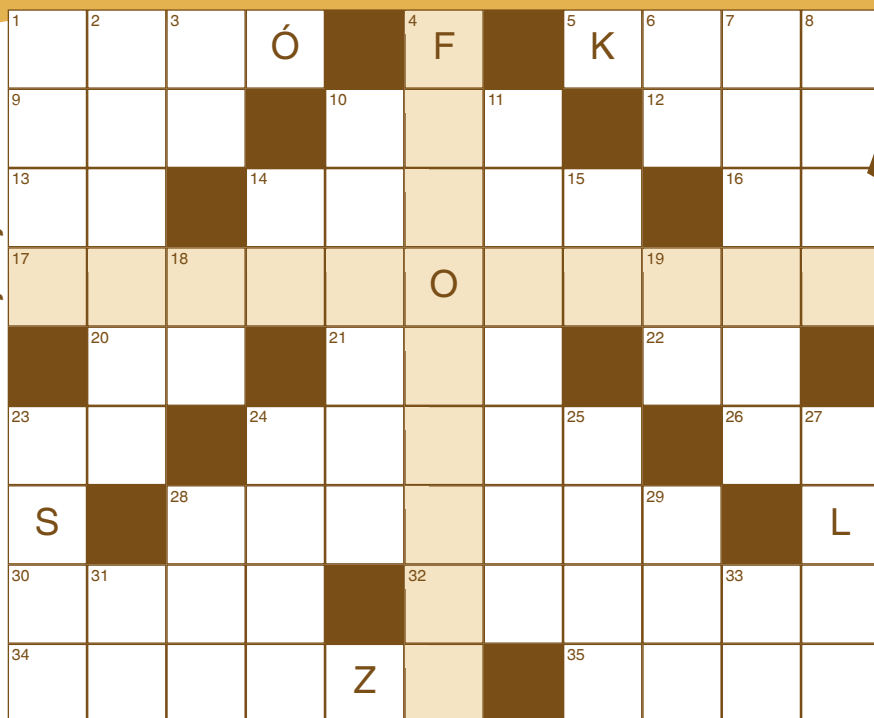
⑥ Tankó Anna,
Kaplony:

1. Tavasz után kö-
vetkezik 2. New ...,
amerikai város 3.
Nem érdekelte 4. Zo-
kogott 5. Zsebkendőt
is tartunk benne 6.
Füzet régiesen

1			
2			
3			
4			
5			
6			

1			
2			
3			
4			
5			
6			NY

**SZEPTEMBERI
MEGFEJTÉS:
iskolakezdés**

REJTVÉNY-
PÁLYÁZAT

Függőlegesen a neve,
vízszintesen a foglalkozása
olvasható. Küldd el nekünk,
könyvjutalmat nyerhetsz!
a Rejtvénykirály

VÍZSZINTES

1. A mondatelem
5. Piaci árus asszony
9. Régi hosszmérték (COL)
10. Vízben él
12. Taszít
13. Lyukas sor!
14. Fed
16. Romszék!
- 17. A megfejtés második része**
20. Antal László névjege

21. Egyik szülő
22. Nagy Anna névjege
23. L!
24. Kolozs megyei falu (FRÁTA)
26. Lapozni kezd!
28. Ünnepi beszéddel kapcsolatos
30. Betűvetés
32. Nem ép
34. Kolozsvár megyéje
35. Állj, angolul

FÜGGŐLEGES

1. Kacsavég!
2. SORFAL
3. Zoli mássalhangzó
- 4. A megfejtés első része**
6. Botvég!
7. Vízet melegít
8. Kerek gyümölcs
10. Nagyon gyorsan beszélő
11. „Vasas” mesterség
14. Téka páratlan betűi
15. Részvénytársaság

- röviden
18. Nem valódi
19. Orbán Nándor névjege
23. Hull
24. Főzéskor páratlan betűi
25. Hordó jelzője (AKÓS)
27. Ház legalsó része
28. Nyakravaló
29. Kezével jelt ad
31. Románia gépkocsi-jele
33. Kopogni kezd!

A képek alatti számok azt jelentik, hogy nevének hányadik betűjét kell a vonalra írnod. Ha sorban összeolvasod a betűket, választ kapsz Peti kérdésére.

Megyéenként, nagyobb városokként egy-egy kolléganő vállalta, hogy egyengeti, követi, sürgeti a staféta haladását. Tőle érdeklődjetek, neki segítsétek abban, hogy egy hónap alatt minél több iskolába eljuthasson a vándorbot. Ennek az a feltétele, hogy mindenki a lehető legrövidebb időn belül adja tovább.

SZILÁGY MEGYE – szeptember

Zilah és környéke:

Tóth Enikő, Otthon: 0260/632475;

Isk.: 0260/616959

Szilágysomlyó és környéke:

Szodorai Melinda, 0741/598758

MÁRAMAROS MEGYE – október

Nagybánya és környéke:

Vezsenyi Éva, Otthon: 0362/402696

SZATMÁR MEGYE – november

Szatmárnémeti és környéke

Doloczki Márta,

Otthon: 0261/877013; Iskola: 0261/717180

E-mail cím : doloczki@freemail.hu

Nagykároly és környéke

Schrepler Enikő, Otthon: 0261/865075;

Iskola: 0261/862740

BIHAR MEGYE – december

Nagyvárad és környéke

Bakaiti Beáta,

Otthon: 0259/421963; Mobil: 0722/317631

Margitta és környéke

Fügedy Anikó; Otthon: 0259/363419;

Mobil: 0745/585109; anikofugedy@yahoo.com

KOVÁSZNA MEGYE – szeptember, október, december

Kézdivásárhely és környéke

Veres Enikő, Iskola: 0267/362691;

Mobil: 0745/065190; E-mail cím: venig@freemail.hu

Sepsiszentgyörgy és környéke

Domokos Melinda Zsuzsanna, Iskola: 0267/313110;

Otthon: 0267/321068; Mobil: 0745/507319

Kovászna és környéke

Asztalos Erzsébet, Iskola: 0267/340962;

Otthon: 0267/341129

FEHÉR MEGYE

Nagyenyed

Tomai Gyöngyi, Bethlen Gábor Kollégium

0258/860491; tomaigyongyi@yahoo.com

HUNYAD MEGYE

Máté Márta, Vajdahunyad, 0726/182038;

mate@isj.hd.edu.ro

Napsugár a világhálón!

Új címünk végleges, és sokkal egyszerűbb:

www.napsugar.ro

Leveleidet a naps.sziv@napsugar.ro
címre várjuk!

BRASSÓ MEGYE – november

Brassó és környéke

Kristóf Mária, Otthon: 0268/317175;

Mobil: 0722/952545

MAROS MEGYE

Marosvásárhely és környéke – szeptember, október

Szőcs Éva, Otthon: 0365/402483

E-mail cím: szocseva@gmail.com

Szováta és környéke – november

Májai Mária, Otthon: 0265/577652;

Iskola: 0265/570734

Szászrégen és környéke – december

Mátyás Erzsébet, Iskola: 0265/512632

Otthon: 0265/511036; Mobil: 0749/134453

KOLOZS MEGYE

Kolozsvár és környéke

a Napsugár szerkesztősége

Iroda: 0264/418001; Mobil: 0743/139939;

0743/139941; E-mail cím: napsugar@clicknet.ro

BESZTERCE-NASZÓD MEGYE

Antal Ibolya, Beszterce, 0363/102452

antal.ibolya2006@yahoo.com

ARAD MEGYE, TEMES MEGYE

Kiss Anna, Csiky Gergely Líceum

Iskola: 0257/210002; Mobil: 0744/576077

HARGITA MEGYE – szeptember

Székelyudvarhely és környéke

Bokor Tünde, Iskola: 0266/218359;

Mobil: 0744/506691;

E-mail cím: bokorazur@kabelkon.ro

Székelykeresztúr és környéke – október

Göllner Enikő, Otthon: 0266/242994;

Mobil: 0740/543812

Csíkszereda és környéke – november

Barabás Zsuzsa, Mobil: 0740/577301

Gyergyószentmiklós és környéke – december

Kiss Klára, Iskola: 0266/361367;

Otthon: 0266/363655; Mobil: 0729/083763

Könyvmoly

Mindenkinek ajánlom, hogy olvassa el Fodor Sándor *Csipike* című meseregényét, érdekes kalandokat tartalmaz, és tanulni lehet belőle.

Nagy Boglárka, Monó

A *Csipike* című gyerekgregényt a vicces történetek teszik izgalmassá és érdekessé. Ajánlom, hogy olvassátok el, mert a szomorú gyerek vidám lesz tőle.

Szodorai Rita, Szilágysomlyó

Csipike kedves volt, de egy nap úgy döntött, hogy gonosz lesz, mert mindenki megvan nélküle.

Király Szilvia, Szilágysomlyó

Ajánlom nektek Henry Gilbert-tól *Robin Hood*-ot. Robin földönfutó lesz, fantasztikus eseményeken megy át, míg legyőzi ellenségeit. Ezután meghal, de nem véletlenül. Nagynénje, Lady Ursula öli meg.

Deák László Csaba, Gyimesbükk

Nagyon szívesen olvasom a Grimm *testvérek* és Andersen meséit, sőt még a magyar népmeséket is. Ajánlom a *Hófehérkét*, a *Hókirálynőt* és a *Vitéz Lacit*.

Olosz Brigitta, Kovászna

Szeretettel ajánlom mindenkinek Edmondo De Amicis *Szív* című regényét, amely egy tanév történetét írja le. A könyv nagyon sok jóra tanítja az olvasót: lelki nemességre, helyes viselkedésre, hazaszeretetre.

Bíró Csenge, Szentmáté

**Konnát Árpád,
Kovácsna**

Szólj, szám!

Havonta
3 díjat
sorsolunk

1. Javítsátok ki a helyesírási hibákat:

A kesztyűm ötűjju. Anyú gyűrűt kapot ajándékba. A falúban töb faragott kapu van. Pityú esküvőjén borjupörkölt is volt a menűben.

2. Gyűjtsétek össze **alszik** igénk rokon értelmű szavait, kifejezéseit.

3. Mindenik szócsokorba illik egy-egy főnév. De melyik?

___ TEJ
___ ETETŐ
___ SEREG
___ DAL
JÓ ___

___ TENYÉSZET
___ CSONT
___ PÉNZ
___ ELEDEL
DÍSZ ___

Balás Denisa, Zerénd

A testvérem, Dávid tizenhárom éves. Néha szoktam vele veszekedni, de van, amikor én bosszantom.

Amikor fáj a fogam, ő szokta kihúzni. A szeme barna, a haja fekete. Úszni jól tud, engem már kimentett a vízből, mert majdnem elmerültem.

Pántya Eszter Beáta

TESTVÉREK KUCKÓJA

**A zimándújfalui
gyerekek leveleiből**

Szeretnék egy testvért, hogy játsszak, hogy veszekedjek vele. Ha lány lenne, Noéminek, ha pedig fiú, Kriszti-nek nevezném el.

Méhész Dávid

Én és a tesóm sokat veszekszünk, de van olyan, mikor jót játszunk. Kirúgta a fogamat, amelyik mozgott. Dórinak hívják, hat éves. Mindig elmegy a barátnőihez játszani.

Czernák Endre

Két testvérem van. Andreával szoktam bújócskát játszani és csúszkálni a jégen. Andrásal focizom és ugrókötelezek.

Morár Zoltán

Egy lánytestvérem van, Rebeka. 12 éves. Sokat szoktunk játszani, de még többet veszekedni és verekedni, néha megcibáljuk egymás haját. Van úgy, hogy elmegy a barátnőihez, és engem nem visz.

Popa Nagy Renáta

Vágjátok ki,
és ragasz-
sátok neve-
tek mellé a
gyűjtőlapra.

Itt születtem

Főcze Alpár rajza

Gyimesbükkszentkereszt magyarok és románok lakják. Az itt élő magyarokat csángóknak nevezik. Őseik a katonai szolgálat elől vagy lázadásuk miatt az osztrák katonaságtól üldözve csángáltak el szülőföldjükről, és húzódtak az őserdők borította havasok közé. Másik hagyomány szerint határőrök voltak, és nevük a vészharang csengésére utal.

A Gyimesi-szoros mindig fontos szerepet játszott. Itt haladt át az út, amely Erdélyt összekötötte Moldvával. Az ezeréves magyar határ kövei ma is láthatók. 1626 táján Bethlen Gábor, Erdély fejedelme a szorosban várat építtetett, melyet I. Rákóczi György fejedelem újíttatott fel, ezért a gyimesiek Rákóczi-várnak nevezik. A várhoz valamikor 134 lépcsőfok, földött folyosó vezetett, oly megedek, hogy gyalog is nehéz volt feljutni, s mégis 1789-ben egy Lacz András nevű székely huszár fel- és lelovagolt rajta. 1782-ben a csíksomlyói Ferenc-rendi szerzetesek Gyimesbükkszentkeresztben a vámhivatal közelében római katolikus templomot alapítottak. A vár, a hajdani vámházak, a templom romjai ma is láthatók.

A vasútállomás

Novemberi *Itt születtem* rovatunkban fittyet hányunk esőre, ködre, hiszen varsolci házigazdánk nyári lubickolásról, szüreti mulatságról mesélnek nekünk.

Gyimes vidéke a keleti-Kárpátokban, a Tatra folyó mentén 30 km hosszúra elnyúlt völgyön halad Moldva felé. A vidék három nagy községet foglal magába, Gyimesfelsőlokot, Gyimesközéplakot és Gyimesbükkszentkeresztet. Az előbbi kettő Hargita, az utóbbi 1951-től Bakó megyéhez tartozik.

Gyimesbükkszentkereszt zord, hegyes vidék. 700-1000 méterrel emelkedik a tengerszint fölé. A népdal is azt tartja: „A gyimesi hegyek kőből vannak rakva”. A zordságot erdők, kaszálók és a patakok völgyében megbúvó takaros házak élénkítik.

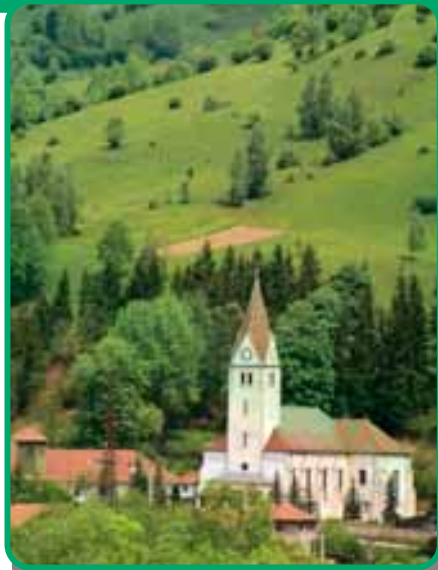
A Rákóczi-vár romjai

1997-ben ünnepeltük a vasút fennállásának 100. évfordulóját.

A faharanglábas temető a II. világháború alatt nagy ütközetek színhelye volt, sok elesett katona, honvéd van itt eltemetve.

Falunk fő ütőere a Tatros völgye az országúttal, kisebb erei a patakok. A patakok mentén elszórt házak egy-egy tizedet, szert alkotnak (Bilbók-szer, Templom-szer, Budáka-szer, Buha-szer).

Gyimes a néprajzkutatók kincsesbányája. Dallamaink, táncaink, viseletünk, meséink, hitvilágunk és szokásaink hagyományos értékeit ma is őrizzük. Viseletünk patyolatfehér. A hímzett ingnek kétnyüstös, más fehéreneműnek négynyüstös vázsnat szőnek. Az ing, a bundamejjes hímzése színes mezőhöz hasonlít. A gyimesi zenekar kéttagú: a hegedűt gardon kíséri. Ez a teknő alakú ütőhangszer kivájt fatörzsből készül.

A katolikus templom

Iskolánk

Gyimesbükk iskoláiban 1965-ben egyik napról a másikra megszüntették a magyar nyelvű oktatást, de Dani Gergely esperes hittanórákon magyar betűvetésre és irodalomra tanította a gyermekeket, 1976-ban neki köszönhetően új templomot épített és szentelt fel a falu. Ezért szeretnénk, ha iskolánkat róla neveznék el.

1990-ben a szülők kérésére három iskolában újraindult a magyar oktatás. Mára a buhai iskolában újra megszűnt a magyar osztály. A mi iskolánknak hagyományörző ének- és táncsoportja van. A neve Gyimesi vadvirágok. Osztályunkból is sokan tagjai vagyunk. Új informatika termünk számítógépeit ajándékba kaptuk a budapesti Fenyves utcai Iskolától és az Erdélyi Magyarok Törökbálinti Egyesületétől.

A kis muzsikások a gyimesi napokon

Pünkösdkor a gyimesi csángók gyalog zarándokolnak az 50 kilométerre levő Csíksomlyóra áldást kérni munkájukra, imádkozni a Szűz Anyához családjukért, a békéért, a magyar népért.

Szeretettel várunk mindenkit Gyimesbükkre!
A tavalyi IV. osztály és Nagy-Galaczi Hajnal tanító néni.

Gyimesi csángók a csíksomlyói búcsún

–Indulj már! – lökdöste meg szárnyával élete párját harkályné. – Tudod, milyen szemfüles, minden lében kanál Matyi, a konkurencia, még megelőz bennünket!

– Ebben a ködben? – nézett ki viszolyogva az odú ajtaján a tarkaharkály.

– Fontos tudnivalók nemcsak szép időben vannak! – replikázott a párja.

– Megyek már! – tette fel piros postássapkáját a harkály, és elegáns ívben kilendült az odúból.

– Kop, kop, kop! **Közhasznú tudnivalók** – táviratozott a bükkfa törzsén.

– Megnyíltak az élelmiszer üzletek a bokor-soron. Mindenféle finomságok, bogyók kaphatók, elegáns vörös és fekete csomagolásban, amíg a készlet tart. Minőségi ellenőreink jelentik: a fagyöngy termését óvatosan fogyasszák, mert ragadós, és a falánkabb fogyasztók lába könnyen az ágakhoz tapadhat.

Négylábú lakótársainknak a tölgy- és a bükkfa alatt megnyílt népkonyhát ajánljuk. Böven van ott ropogtatni való makk. Most van itt az ideje a télikabátok kibélelésének finom zsiradékkal, és a téli tartalékok felhalmozásának. A mókusok figyelmébe ajánljuk: élelmiszerraktárait idejében jelöljék meg, mert ezzel sok felesleges téli rohangálástól kímélhetik meg magukat.

Turisztikai tudnivalók. A szezon a végéhez közeledik, a téli üdülésre igyekvők már elhagytak bennünket. Az ilyenkor nálunk időző vörösbegyek, barázda- és hegyibillegetők, házi rozsdafarkúak feltehetően északabbról érkeztek hozzánk, fogadjuk őket szeretettel.

A hazai énekesmadarainknak ajánljuk a csapatokba-verődést, függetlenül faji hovatartozásuktól. Több szem többet lát,

BITAY ÉVA

OKTÓBER

és a rablókkal szemben is eredményesebb a védekezés.

Egészségügyi hírek. Az ilyenkor alkalmilag átvonuló

hattyúkat és darvakat nyomatékosan arra kérjük, hogy

amennyiben influenzásak, ne szálljanak le nálunk, van nekünk anélkül is éppen elég bajunk.

Örömmel tapasztaljuk, hogy lakótársaink egyike-másika felkészült a hideg napokra, és meleg alsónadrágot húzott. Gondolunk itt a vetési varjúra, a gatyásölyvre és a gatyás kuvikra.

Társskereső. Nyomatékosan figyelmeztetjük földön közlekedő lakótársainkat, hogy a szarvasok most tartják mennyegzőjüket, s ilyenkor a nagy, erős bikák meglehetősen górombák, aki teheti, térjen ki az útjukból. Később majd lecsillapodnak.

Téli lakásgondok. Hörcsiéket, azaz hörcsögeket kérdezzük: felhalmoztak-e maguknak föld alatti szállásukon eleendő gabonamagvat, és a fekhelyük kibéleléséhez szükséges száraz fűvet?

Kajánék, azaz rókáék tartottak-e őszi nagytakarítást az öreg platánfa gyökerei között levő kotorékukban? Sok szokott ugyanis lenni ott a bolha, ami – ugyebár – nem kellemes.

Süniék találtak-e megfelelő téli szállásra a rőzserakás alatt?

Apróhirdetések felvétele minden nap virradattól estig a harmadik nagy bükkfa emeletén levő harkályodúnál. A hirdetések ingyenesek... kop, kop, kop.

Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

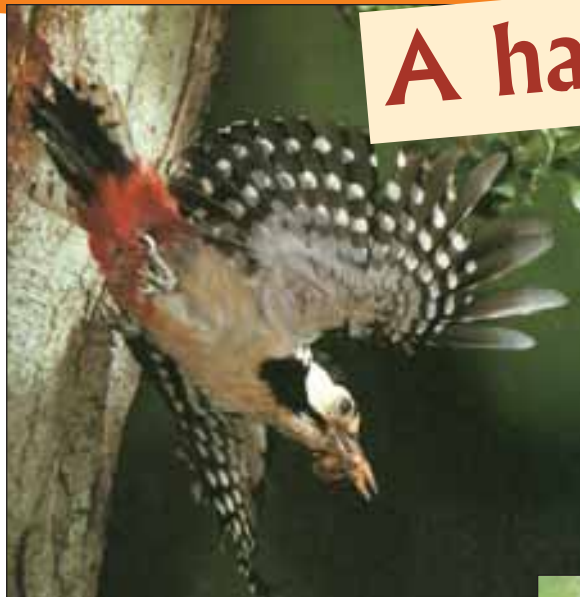
KISKÖPÉ

Említs három olyan cserjét, amelyeknek piros a termése! Említs három olyan nálunk élő állatfajt, amelyik téli álmod alszik.

NAPSUGAR

A harkály

A harkályok a **hullámrepülés** művészei: gyors szárnycsapásokkal felemelkednek, majd összezárt szárnyakkal hirtelen lebuknak.

A mi erdeinkben is élő **tarkaharkály**, melyet népünk **nagy fakopácsnak** vagy **fakopáncsnak** is nevez, feltalálta a **satut**. Télen nincs bogár, hernyó, ezért magvakat bogyót, eszik. A fenyőtoaszt beszorítja a fa repedésébe, úgy bontja fel a pikkelyes konzervet.

Ebben a népes családban mindenki orvosi pályát választ, mégpedig a **fák doktora** lesz. Nem fehér, hanem fajn-ként más-más színű tollköpenyben úgy kopogtatják végig a fát, mint orvos a beteg hátát: Itt fáj? Ott fáj? Ha üresen kong a kéreg, ott üreg vagy járat van, s benne bogár, lárvá, hernyó rejtőzik.

A műtét gyors, fájdalommentes, és mindig sikeres: néhány jól irányzott csőrvéső-csapás, pattan a kéreg, s a csőr most csipeszként húzza ki rejtekéből a pimasz kártevőt. Harkálydoktor egyetlen fizetsége, hogy közben jóllakik.

Van úgy, hogy nem szalad tovább a fatörzsön, hanem egyre tágabb és mélyebb üreget farag bele: már nem is véső, hanem fúrógép a csőre, repül a forgács, tágul a bejárat, és befele egyre öblösebb az odú. Ugye kitá-láltatok? **Gyerekszoba** készül, amely elrejt a tojásokon csücsülő tojót s majd a fiókákat.

Fiúk, mit gondoltok, hogy tud a harkály függőleges helyzetben kapaszkodva ilyen erőt kifejteni? Hogy nem kap agyrázkódást?

Íme a titka: nemcsak erős karmával kapaszkodik, hanem farkával jól megtámasztja magát; koponyáját és gerincét sokkal vastagabb csont védi, mint a többi madárét. Ereje a nyakában rejlik.

Harci tam-tam és vallomás. Harkály doktor nemcsak gyógyítás-lakmározás vagy fészek-ácsolás közben fakopácsol. Egy kilométerre is elhallatszódó, pergő dobolással hívogatja a párját – hiszen énekelni nem tud –, és így üzeni a riválisoknak, hogy ez az ő felségterülete.

Ha rövid a csőröd, told meg egy nyárssal. Ezt teszi a **harkálypinty**: egy ágacskát kihegyez, ezzel nyársalja fel a mély repedésbe bújó lárvát.

A **nedvszívó harkály** Észak-Amerikában él, és nemcsak lárvákat keres, hanem véső-csőrével szabályosan csapra üti a fát, mint egy hordót. Tavasszal a juhar, a nyír, a fenyő törzsébe körkörös lyukakat fúr, s a kibuggyanó édes nedvet rojtos, ragacsos nyelvvel felszívja. Ráadásnak bekapja a cukros szirupra odagyűlő rovarokat is.

Milyen muris és kifejező a neve! A harkályok családjához tartozik a fejét folyton forgató **nyaktekeres** is.

A **küllők** is a harkályok rokonai. Európában a **zöld-** és a **szürkeküllő** honos. Kedvenc csemegéjük a hangya. Télen mély lyukakat ásnek a hóba, hogy hozzáférjenek a hangyabolyhoz.

Lakáscsere. A harkály elhagyott odvába gyakran seregély, rozsdafarkú, cinke, csuszka vagy bogárcsalád költözik.

A csuszka kőkeményre száradó sárral olyan szűkre tapasztja a harkályodú bejáratát, hogy a nagyobb testű tulajdonos vagy bérlők már nem férnek be rajta.

Zene, vers: GRYLLUS VILMOS

Har-kály ko-pog-tat szá-raz kér-gen,
Har-kály ko-to-rász sok kis lyuk-ban,

fé - reg la - pul a kes-keny rés-ben.
fé - reg me-ne-kül min-den- hon-nan.

Csusszan a har-kály hosz-szú nyel-ve,

hogy a sok fér-get mind el- nyel- je,
jaj- gat a fé-reg, ne-hogy el- nyel-je!
hamm, és a fér-get mind el- nyel-te.

Nem járnak fodrászhoz, mégis csinos konty díszíti a **sáfrányharkály** és a **kontyos feketeharkály** fejét.

HIDEG ODÚ?

A harkály gondolt egyet: miért ne próbálkoznék valami újdonsággal a szokott, fatörzsbe vájt odú helyett. Kiválasztott egy márványoszlopot.

– Kop! Kop! Kop! – kopogtatta buzgón, de irtózatosan megfájdult a csőre, s egy szilánk sem pattant le.

– Kop! – sújtott még egyszer, utoljára a márványra éktelen haraggal, és összezúzott, tompa csőrrel repült tovább: – Nem alkalmas lakásnak ez az oszlop. A márványodú túl hideg lett volna nekem!

The illustration depicts a large, anthropomorphic tree with a face, arms, and legs. The tree's face is on its trunk, with large eyes and a small mouth. It has yellow arms and legs. Several birds are perched on its branches. At the base of the tree, there is a red fox, a blue bird, and a small yellow animal. The background is a light green sky with a few clouds.

DOKTOR KOPÁCS

Doktor Kopács az erdő legöregebb madara volt. Zöldessárga köpönyeget, kárminvörös sapkát viselt. Erős, hegyes csőrét gondosan ápolta, hiszen a legfontosabb munkaeszköze volt.

Némelyik fa olyan öreg volt, hogy még a doktor ükapjára is jól emlékezett. Neki és családjának köszönhatték, hogy hajlott koruk ellenére is egészségesek maradtak, sűrű lombkoronájuk sok madárnak nyújtott barátságos otthont, öreg gyökereik alatt eger, sünök, róka találtak menedéket.

Szerették és becsülték is a fák az öreg harkályt. Nagy volt az öröm, amikor valamelyiküket meglátogatta: kúszott a fák törzsén és az ágaikon, megkopogtatta a fát, és ahol gyanús zörejeket hallott, már neki is kezdett a kéreg fessegetésének. A repedésekben meghúzódó rovarok és bábok nem menekülhettek meg hegyes csőre elől.

Ám egy fiatal és tapasztalatlan kis gesztenyefa szörnyű haragra gerjedt, amikor a doktor felke-reste.

– Hogy merészelsz zavarni? – kiabált.

– Úgy hallom, hogy a törzsed belsejében betegség lappang. Szeretnék meggyógyítani – válaszolta a doktor.

– Még hogy betegség! Nem lá-

tod, milyen fiatal és üde vagyok? Ugyan, hogy lennék beteg? Menj innen, vagy elsupákollak! – és a kis gesztenyefa lombos ágaival össze-vissza csapkodott maga körül.

A doktornak nem volt más választása, békén hagyta a fát.

Pár hét múlva látja ám, hogy a kis gesztenyefának sárgulnak, fonnyadnak a levelei. Bizony az történt, hogy a hernyók ellepték, és jókedvűen lakmároztak az ágakon. Doktor Kopács elfeledve a sértést, azonnal nekilátott a gyógyításhoz. Napokig csak a kis gesztenyefával törődött, mert a betegség nagyon elharapódzott benne. Bezzeg nem veszekedett már a fácska. Némán tűrte, hogy a harkály hangos kopácsolással sürögjön-forogjon az ágain és a törzsén. Csak halkán sóhajtozott akkor is, amikor a doktor a közelben lakó cinegecsalád segítségét is kérte a hernyók pusztításához.

Végre teljesen meggyógyult a kis fa. De micsoda árat fizetett mindezért! Szép lombkoronája tépett, szaggatott lett, a törzsén a kérget végig felfessegette a doktor. Évekbe telik, mire mindezt kiheveri, és visszanyeri üde szépségét.

Azonban egyvalamit nagyon megtanult: bölcs dolog a tapasztaltabbak, idősebbek tanácsait megfogadni.

(A Mézeskalács című délvidéki gyermeklapból)

TOMOS TÜNDE
rajza

A HARKÁLY- ODÚ

A harkály a diófa törzsén kapaszkodott, és az odúját ácsolta. Kemény csőrével olyan erővel vagdosta a kérget, hogy a forgácsok csak úgy repültek szerteszét. Közben erős farktollain támaszkodott. Néha megpihent, körül nézett, majd kettőzött erővel folytatta a munkát. Napokig dolgozott szorgalmasan. Először csak a feje tűnt el a nyílásban, később már az egész teste láthatatlanná vált, csak a kör alakú nyíláson időről időre kihulló fehér faforgácsok mutatták, hogy folyamatosan dolgozik odabent.

Pisti kezdettől fogva figyelemmel kísérte a tarka madár munkáját. Már előre örült, hogy harkályfiókák nevelkednek majd az öreg diófa belsejében. Alig ébredt fel reggel, első útja nyomban a kertbe vezetett, és boldog volt, ha éppen azt látta, hogy a harkály bebújik az odújába. Tudta, hogy a hím tarkóján piros folt van, így aztán a két madarat könnyen meg tudta különböztetni egymástól.

Az egyik reggel azonban

hiába leste a harkályokat, nem jöttek többé. Várta őket másnap, harmadnap is, de hiába. Csak két árva fekete-fehér tollat talált a fa alatt. Nem tudta, hogy a szomszédék szürke kandúrja tépte ki őket, amikor az odújába bújó madarat próbálta megkaparintani. A bokrok között lesett, ügyesen felszaladt a törzsön, és biztosan el is kapja a harkályt, ha a párja nem rikkantja el magát idejében.

Szerencsére a szomszéd néni látta, mit művelt a macska, és büntetésből a padlásra zárta. Ott kellett maradnia egészen addig, amíg valamennyi madár ki nem repítette a fiókáját. A harkálypár azonban nagyon szívére vette a dolgot, és Pisti nagy bánatára végleg elköltöztek a környékről.

Az elhagyott odúba seregély akart költözni, de amíg a párjáért repült, a jóval kisebb, de ravasz csuszka megelőzte.

Az éjszakai esőtől még nedves földből egyik gombócot a másik után vitte az odúhoz, és akár egy szorgalmas kis kőműves, szépen körbefalazta a bejáratot. Ahogy vastagodott a sárréteg, úgy szűkült a nyílás, és végül már csak egy egészen keskeny kis ajtó maradt, ahol a csuszka éppen hogy átbújhatott. Ki is próbálta nyomban, legalább ötször bújott ki és be, aztán boldogan trillázva szaladgálni kezdett a diófa törzsén.

Hol felfelé, hol fejjel lefelé, mintha csak csúszkált volna a sima kérgen.

A nap éppen a harkályodúra süttött, a sározás gyorsan száradt, és amikor a seregély párjával együtt visszatért, már olyan kemény volt, hogy még talán a harkály sem bírta volna szétvagdosni. Pedig neki aztán igazán kemény csőre van! Olyan, mint a véső, és a legkeményebb fa törzsébe is lyukat vájhat vele.

Szegény seregély! Próbálkozott így is, úgy is, de bebújni sehogy sem tudott, mert a ravasz csuszka úgy leszúkitette az odú nyílását, hogy többé már nem fért bele. El is repült nagy bánatosan, hogy másik lakás után nézzon. A csuszka pedig nekilátott, hogy fészek-

anyagot hordjon az odú belsejébe. Volt egy nagy fenyőfa a szomszéd kertben, annak a kéregdarabkáit szedegette össze, és egyenként pottyantotta be őket az üregbe.

Pisti, bár még mindig sajnálta a harkályokat, szörnyen boldog volt a csuszkával!

– Aztán neveljetelek ám fiókákat! – fenyegette meg őket tréfásan. – Ha már elfoglaltatok a harkályodút.

Volt egyszer egy nagy Dinó,
a zsebében volt egy kis dió.
Játszott vele a nagy Dinó,
s elgurult a kis dió!
Belegurult egy kis lyukba,
lett belőle egy diófa.
S annak az árnyékában
pihent a nagy Dinó.
Addig diót keresett a kis Dinó.

Bódiss Boglárka, Margitta

Puskás Sándor, Gyergyószentmiklós

Érzem, dobog nagyon a szívem,
Az őszi szél megborzolja a hajam.
Hallom, ahogy a levelek lepottyannak a földre,
Gyönyörű az ősz, de mégis elszomorít.
Elmennek a vándormadarak,
Elhalnak a virágok,
Gyönyörű az ősz, de mégis elszomorít.

Kolumbán Zenge, Sepsiszentgyörgy

Amikor az iskolába megérkeztünk,
egyből tanulni kezdtünk,
románt, számtant, anyanyelvet,
így a nap már hamar eltelt.

Versenyeke sokat jártunk,
a többieket lepipáltuk.

A Kuruttyra is elmentünk,
második helyen végeztünk.

Tanultunk meg játszottunk,
kirándulni is eljártunk.
A pályázatokat beküldtük,
és hasznos dolgokat nyertünk.

**Csavar Boróka, Tekse Dorottya,
Gyergyószentmiklós**

Hull a fáról a levél, a nyár emléke bennem él.
A sok móka, öröm, nevetés, kirándulás, felfedezés.
Hull a fáról a levél, s fújdogál az őszi szél.

Kubinyi Regina Alexandra, Szatmárnémeti

Pernes Alíz,
Szilágysomlyó

Boda Elizke, Zilah

Úgy gondoltam, hogy én is
írok egy verset, mert sokan baj-
lódnak a hosszú és rövid u, ú be-
tűvel.

Az odú meg a tollú
mind hosszú ú.
De a satu és a daru,
meg a kicsi Pityu, Samu,
anyu, apu
meg a tágra nyílt kapu,
a sárga gyalu,
a színes bábu,
de még a batyu, az alku, a saru
s a hamu – mind, mind rövid u.

Varga Boglárka, Kolozsvár

Sárga levél, piros szőlő,
Piros málna, szüretelő,
Tele kosár, tele láda,
Leszedve a sok-sok málna.
Szüretelők mennek erre-arra,
Terítve velük az egész tanya,
Kosár, olló már a kezükben,
Mégse haladnak sehogyse
kedvükre!

Nagy Anita Rózsika, Völcsök

Egyszer láttam a határban,
a nagy búzátáblában,
aranybarna kalászok között
tűzokfészket.
De a búzát learatták,
a tűzokcsalád elhagyta házát.
Elköltöztek más búzába,
apa, anya, fia, lánya,
veje, menyje, unokája.
Jól éltek ott, jól bizony,
volt fedél a fejük fölött.
Kimentem a búzamezőre,
hát egy tűzok csak úgy csipog:
eltörött a szárnya.
Hazavittem, bekötöttem,
másnapra már meg se zökken.
Kivittem a mezőre,
a családja örömeire.
Elmentek ők jó messzire,
talán a világ végére.
Szeretném, ha visszajönnének,
jövő nyárra megnőnének.

Kiss Renáta Antónia, Völcsök

Jaj, de szép az őszi táj,
Olyan, mint egy mesés vár,
Ilyen szép még sose volt,
Olyan, mint egy mesés,
varázslatos hold.

Foris Bogi, Tasnád

E lapszám támogatói:

Józsa István,
Szilágysomlyó

Farkas Kázmér,
Tatrosforrás

Az erdőnek zöldje
lassan barna lesz.
Mezőnek virága
lassan emlék lesz.

Fáknak sokasága
elalszik csendesen.
Szomorú az ősz,
de mégis szeretem.

Lomboknak lakói
lassan elmennek.
De szomorú az,
s mégis szeretem.

Orzac Lilla,
Nagybánya

Lehullnak a levelek,
elmennek a melegek.
Hervadoznak a virágok,
hidegek a nappalok.

Megy az ősz, jön a tél,
csúnya lesz már a tér.
Siess, madár, jön a dér,
repülj gyorsan, mert utolér!

Kassay Anna Boglárka,
Kolozsvár

Barta Kinga, Harasztos

Fúj a szellő csendesen,
Sárgulnak a levelek.
Lehullanak hevesen,
S az avarban hevernek.

Gyönyörködöm a pompába',
Szőlő kerül a kosárba.
Tata szedi, kóstolgatja,
Édes lesz a szőlő bora.

Török Lehel, Nagybánya

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Arculatterv: KÖNCZEY ELEMÉR. A szerkesztőség postacíme: 400446 Cluj, Str. L. Rebreanu, nr. 58./28., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlap: www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPOHOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751

Ára 1,8 lej

Maszat Művész KIÁLLÍTÁS

minden hónap legszebb rajzaiból

Hógye Márk, Völcsök

Patarcsity Edvin, Szabadka

Bajkó Adorján, Gyergyószentmiklós

Ianoş Abigél, Szatmárnémeti

Bodó Bernadett,
Gyergyószentmiklós